इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळें.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक १४ (५५५५)

ग्रंथ नाम भारत.

विषय कथा-पुराणे.

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

श्रीगणेशाय नमः ॥ सभापर्वप्रां
रंभः ॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

सभा १ ॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ श्रीकुलदे प्रसंग १

वताभ्योनमः ॥ जयातेंबोलतिपरमात्मा वीष्णुशंक

रअथवाब्रह्मा ॥ जोअसेलतयाचीशक्तीमा व्यक्ताव्यक्त

नमीयला ॥ १ ॥ वंदुकर[illegible]सीनि माहालक्ष्मीवी

स्वजननि ॥ जीवा[illegible]तरणी नासीभवतमातें

॥ २ ॥ जेचीद्वादियाचीकळा [illegible]द्रवनप्रळयज्वाळा दास

वत्सातेंस्नेहाळा ॥ कामधेनु[illegible]णी ॥ ३ ॥ तीचालाहोनीवर

दहस्त ॥ संतसभेसीजालोंस्वस्तु जैसासीहाअयवस्तु

कुंजरमाथांमीरवला ॥ ४ ॥ वंदुसोनारीभैरव ॥ जेणेंदीध

लेहेगौरव ॥ अमेलैजोमनगौरव ॥ पदनखचंद्रीजयाच्या ॥ ५

2A

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

लिळाविम्वांभरईश्वरु दत्तात्रयजगद्गुरु जाचेनीना
मेभवसागरू मागानरलेअसंरव्य ६ आणीकहीनरनी
पुढां जोब्रह्मविद्येनेउदारगादा ब्रह्मादीकज्याची
यापाउा तुकीतांतुळे आपाइ ७ ज्याचीकृपादृष्टी ॥१॥
भगवति अनुग्रहतो मीनपाधीपती बोधप्रकाश
गभस्ती हृदयाकाशी उक्कन ८ जीवशीवृत्तप्रका
शीले वीष्णुमयविश्वकेले ९ तंयायतनभले म्यादे
खीले गुरुरूपि ८ तोलणेरेकविकिंकरा वाचाळपणे
नबोलेसेरा कथानिरोपणअवधारा शेवेसीआली
नेमीले १० त्यादावील्यानीपंथेंचाले बोलउतीनुके

चीबोलें कवित्वगर्वो चेनीडोले डोलतां दंड पावसी ११
जीजिप्रसाद म्हणे नीवेगी प्रणम्य केलें हो साष्टांगी
हर्षीन मन श्रोतीयालागी येक बीपावो समस्तां १२ कव
ळेनी जभीग्राव सर्व मागीतलें [illegible] आदीपर्व ज्ञातां अपुर्व
ये आपुर्व सभापर्व परीसा १३ सात्वीक भाव पांडवपत्नी स
द्रावनायाज्ञसेनी कां[illegible]रवी दुर्जेनी सभास्थानीं गां
जीलां १४ अनेक साधन [illegible] वसने फेडीतां विकल्प दुःशास
नें नीश्चयें वीचारें श्री[illegible] डीने सवीली १५ तेची व
वीस्तारें परीसीजे आळसनीद्रेतें वीसरीजें तापत्रयातें नी
स्तरीजे कथाश्रवणीसाधकीं १६ जो राजयातें वीररसु बी
प्रवर्यानंदे साराभु नवार्थबोध परमहांसु योगेश्वरभावीतु ॥७

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

बुधीयुक्तीचासागरु । ऐसेंमानीतीमंत्रीयेचतुर । वीलासीयातें
श्रृंगार । सुरसानंदेंबधीक ॥ १८ ॥ वीद्याप्रवीणशास्त्रपंडीत
कौतुकेंमानीतीकौतुकामृत । दोषीजदोषीयाचेंआर्तें । पुर
वितीगंगेसारीखे ॥ १९ ॥ पर्वतामाजीकनकमेरु । तडागामाजीक्षी
रसागरु । महाराष्ट्रकाव्यामाजीगुरु । हागौरउयेग्रंथी ॥ २० ॥
मुक्तेश्वरकवीभारथ । टीकाभा[illegible]ळव्यासहून । जेवीवेदाचे
गुढार्थ । स्म्रुतीपुराणेंबोल[illegible] । व्यासवचनेंयुक्षदंड । गाळु
नीसारांशगोड । देशभाषा[illegible]लगाढ । नावदेखेजावळी ॥ २१ ॥
तेजैरसाग्नीनसेवणें । तेअग्रहावातुनीकायह्मणणे । कवकेक
रेखवस्तवचाहीणें । कायचकोरीवोळीजा ॥ २२ ॥ व्यासग्रंथगीरीचें
सोनें । संस्कृतखोटीगाळुनीयतें । देशभाषाघडीलेंलेणे
साहीत्यरत्नीजडीत ॥ २४ ॥ तेलेववितांकर्णभुषण । कायपरते

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

सभा पर्व

करावें कान श्रोते होतुह्मीं वीचक्षण नीमेंछ रेबिचारा २५
असोत उपचाराचीया गोष्टी शत्रुदल पाजें पार गांठी
असतां अपराधाचीया कोटी मुक्त असती जामुतें २६
आतां द्वीतीय पर्वीची कथा वैशंपायन वीशेष वक्ता राजा
जंन्मेजय श्रोता असादरें [illegible] २७ खांडव दहन मा
हाआंगी मयदानव [illegible] तेथें कृष्णार्जुनें दोघी
प्राणदानें सोडीले २८ [illegible] उनी स्वस्थ कार्यें ती आतां
येरु करीवीन त्तो ह्मणे [illegible] समुद्र सुमती रुपें नवचे
बांधला २९ तुमच्या उपकारा उत्तीर्ण होवया लागीं क
ल्पी मन जैसें बीर्च्ये म्यराचें दीन अर्के पुष्पें तोषवी ३०
माझी वीज्ञापना येकी तेच्ची मानुनी हारी तकी दयारां

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai.

मुद्र्हौ कौतुकी अंगीकारीलें पाहीजें २१ कांही सेवा
सांगीजे मुखें नमी वंदीन नीज मस्तकें सीधी पावाचि
न नीज नीष्टं कं स्वत्मकाकें स्वामीया २२ तुमच्याटा
ई सर्वे सौख्य तुमचे ऐश्वर्य त्रीजगती फाके तरी पीकले
चीपीक हस्तोदकें झाली [illegible] परी २३ हरीमी ब्रह्म
पोगामीत्रा सर्वेही पाव [illegible] स्वग्रहा जाउनी [illegible]
त्रा संतोष वि सहव सं [illegible] छाजें नं रक्षी ठाणा
स्वमुख करीसी गुणकी [illegible] पाही परतं उरीन कोण
करु पाहसी सांगपां २४ जावडी ज सो आमुच्याटा
ई तुझे स्मरण आमुच्या हृदई इछा वाटेल ते ते समई
भेटी गोष्टी ने सांभाळी वृद्धि वीषेशवाढ वावया मोहो

सभा करुभावीषीउचीतम्रोहो ॥ तरीजे सांगे रुक्मीणी प्रसंग
न्याहो ॥ तेव्हांजनवस्यकरावें ॥ ३७ ॥ वीचारुनीयदुनाथ ५१
का ॥ म्हणेतुसीलपवीदेचाजनक ॥ स्वहस्तेसभामंड
पयेक ॥ करुनीदावीआम [illegible] ॥ ३८ ॥ रैकतांछ्छमुखी
चेवचन ॥ मयेंकेतैस [illegible] मन ॥ म्हणेजेइछीतहो
तेंमाझेमन ॥ तेचीआइ [illegible] लीं ॥ ३९ ॥ सीलपश्रीष्टी
चाजपरब्रम्ह ॥ मीउ [illegible] चावीस्वकेमर्ी ॥ उभारु
नीदीव्यधामा ॥ चोजहेउजगातें ॥ ४० ॥ कनका
चकाम्तुल्यजवक्र ॥ माजीरखीलेभुगोळचक्र ॥ जावे
जेदेखतांम्हणेशक्र ॥ स्वर्गयेथेंटग [illegible] ॥ ४१ ॥ चंद्रतेजा
टीव ॥ जांबुनदाचेवोतीव ॥ पाषाणमूर्तीकेनाव ॥ स्पर्शो २

5A

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

नेदीसवेथा ॥ ४२ ॥ स्वहस्तें नीमीनीसभ्रात्वये ॥ मा
जीदावीन भुवनेत्रये जेलक्ष्मीतां परमाश्चर्ये ॥ सह
स्वनयने पाविजे ॥ ४३ ॥ म्हणात सुवर्णाआणीरत्ने
बहुसाल मीळतील मूवर्ण्याचने ॥ साध्य होतील
ज्याप्रयत्ने तो मीज्य[illegible]वो ॥ ४४ ॥ पुर्विद्विपाभोनी
कमळाकांतें ॥ नीमुके[illegible]दानवांतें ॥ वृषपवि
6 याद्वैत्यनाथें ॥ नीलसं[illegible]पवीत्या ॥ ४५ ॥ रत्नेश्वर
नीरत्नघटी ॥ उत्तरे के[illegible]री ॥ वीयानीकेटी मैना
कपर्वताचे बेटी ॥ स्थान गुढलक्षीतें ॥ ४६ ॥ बीदस
शेद्वरायानामें ॥ तुळे सागराचीये उपमे ॥ यामाजी
रत्ने उत्तमोत्तमें ॥ आस्थाही लीअपार ॥ ४७ ॥ जांबुन
२४ दसुवर्णीलाटा ॥ शेल्यें सीरी ऐसा सदटा ॥ प्रवाळमा

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

सभा

प्रसंग १॥

6A

(दुसामाजी साटा॥ त्खलामाचेनी मोलें ॥ ४८ ॥ स्व
इमिणीनीयाकोटी॥ बीं दुसरो वराचें नीकटीं॥ नी
क्षीपीत्याते म्या दृष्टी॥ स्थान ऐसें देखीलें ॥ ४९
(फ्रुगर्भिच्या नीक्षीपानें॥ या वयासामर्थ्यें नरद्रा
तें॥ याजाणावया ये[illegible]कांहीं जसे ना॥ ५०
घेउनी यक्षगणाचीं[illegible]टीके माजी आपीन
येथें॥ आणीक हीं जन[illegible]तो॥ वस्तु जसती महीं
द्रा॥ ५१॥ राजे जीकोनी यासमरीं॥ मागधराजे
आपुल्याकरीं॥ गढाटवीली जीचा शहरीं॥ चुर्ण
होतीगीरीकुटें॥ ५२ जीचीत्रीलीकनेकोदकें

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

रत्न रंगीवीचीत्रटीवकें ॥ धरीनै मुष्टीकरीमाणीके म
हीमौल्यजडीयेली ॥ ९३ ॥ नेउआणुनीधर्मानुजा ॥ बोपी
नेभीमार्जुनाग्रजा ॥ आणीकहीराजा ॥ वस्तुयेकपरी
यशी ॥ ९४ ॥ देवदत्तनाम शंख ॥ वीरश्रीयेचावर्धक
ज्याचेनीघोषें भूगोळकंप ॥ नादें दाटला द्रुमद्रुमी ॥ ९५ ॥
तोमी देइन अर्जुना ॥ तो पांचजन्य देवाचें ऐ
सें बोलोनी दोघांतें [illegible] यानी घातला ॥ ९६ ॥ मयेंगे
लीया बिंदुसरोवरा ॥ केशवें तणकौतीकुमरा ॥ प्रया
णके तोरणद्वार कापुरा ॥ ऐसें हे द्रव्य वाटतसे ॥ ९७ ॥ वसु
देवदेवकीचें चरण ॥ पाहावया लागी इच्छी मन ॥ तुसे
घेउनी आज्ञावचन ॥ येवीकाळीं जातसे ॥ ९८ ॥ धर्मराज

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

सभाः

करीवीनती जाउनीशी घ्यावें पुढती तुझावीयो
गलक्ष्मीपती अर्धक्षण नसाहे ५८ कुंतीसकळ
नीनमस्कार संन्मानीला युधीष्ठीर भीमार्जु
नातें उदार प्रेमानंदें धरीत ५९ पुसोनी द्रौपदी
सुभद्रेतें रूपनें मोकळें होतें आळंगीलें स
हदेवातें नकुळेंसहीत आवडी ६० हृदई वसतीध्या
नेमुर्ति बाह्यप्रतीमा परती तेंहीवीयोगाची
खंती साहावेना सर्वथा ६१ उच्चैश्रवाचे सहोदर ख्या
री तैसे जुंपीले वारू रहंवरी दारूक सारथी नीब्जे
करी मनोवेगें चालवी तु ६२ रत्नांचे कीं सुवर्णाचे ढार
माजी शोभला लक्ष्मीधर गरुडपाचुचा मनोहर गरु

प्रसंग

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

उधवजमीरवला ॥६४॥ धवळसंखमंगळतुरें ॥ भाटग
र्जती जयजयकारें ॥ आशीवचनें ऋषेश्वरें ॥ शुभकल्या
ण बोलती ॥६५॥ राहावोनीयां समस्तानें ॥ प्रयाण के
लें लोकनाथें ॥ मार्गक्रमनी भाग्यभरितें ॥ द्वारावतीय
कीली ॥६६॥ वैकुंटमा [illegible] वीरामा ॥ नेथील वस्ती ॥
8 सुरवाडपरम ॥ आउ [illegible] कार ब्रह्म ॥ सगुण जाले
मीरासी ॥६७॥ वाराण [illegible] रनिसरी ॥ सप्तमोक्षा
चीपाइरी ॥ ज्ञानस्वरूप [illegible] सारी ॥ आत्मारामवसन
से ॥६८॥ नेस्वळवर्णीतां तोंडें ॥ नीगमु आनला खउख
डे ॥ पाताळकुहरामाजीं दडे ॥ लाजोनी याअनंत ॥६९॥
ध्यानकल्पीतां नयेव्यक्ती ॥ न कळे शास्त्राये युक्ती ॥ तेप्र
लक्ष ब्रह्म मोर्ती ॥ जनदेखती द्वारके ॥७०॥ असो अंतर

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

8A

द्वारकापुरी ॥ प्रवेशोनी विवेकद्धारी ॥ सुधर्मसभेमाहो
माझारी ॥ यादवपंक्ती देखील्या ॥ ७१ ॥ देविसंपत्ती
चेसद्गुण ॥ तेची स्वगोत्र सुहृदजन ॥ श्रीहेजवलोकी
श्रीकृष्ण ॥ स्वानंदपुर्णे सभोरसां ॥ ७२ ॥ दीव्यमुगटी
रत्नकीरणे ॥ लेपो[illegible] वसुदेवचरण ॥ नमस्का
रुनी उग्रसेन ॥ रेवा[illegible]वंदीला ॥ ७३ ॥ सात्यकी
प्रद्युम्न शांबगद [illegible]ले सुत्रबंधु ॥ तेवेळी जा
ना अल्हादु ॥ ब्रंमांडघटी न समाये ॥ ७४ ॥ कामधे
नुचीयेकासे ॥ वत्सनीघलां आलिवोरसे ॥ तेवीदेव
कीयासंतोशे ॥ आत्माराम कवळीला ॥ ७५ ॥ नमस्का
रुनी मग रोहीणी ॥ प्रवेशला रुक्मीणी भुवनी

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

जेवीकांशेषाचीयेशायनी ॥ रमारमणवीश्रामे ७६

मयेआणुनीसर्वसामग्री ॥ सभानीर्मीलिकवणे

कुसरी ॥ नेरसाळकथाचतुरी ॥ परमानंदेंपरीस

णें ॥ ७७ ॥ इतीश्रीसभापर्वभारत ॥ मुक्तेश्वरकवी

१ वीरचीत ॥ सर्वदोषनीर्दळीत ॥ सुखसायो

ज्यश्रोतया ॥ ७८ ॥ श्रीसभापर्वभारतप्र

संगप्रथमोध्याय ॥ [illegible] ॥ १ ॥ संपुर्णमस्तु

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

सभापर्व

११

श्रीगणेशायनमः॥ वैशंपायनह्मणेज्ञाति॥ जंमो
जयाविशाळकिर्ति॥ मैकेंस्व जाणाचक्रवर्ति॥ क
थापुढिलसादर॥ १॥ घेउनियक्षागणांचामेळा॥
मयपातलामोनाचळा॥ बिंदुसरोवरेंदेखिलिडो
म ळां॥ अतिरंणिक[illegible]रिं॥ २॥ सुवर्णशृंगाचेप
र्वत॥ रत्नसिखरी[illegible]वंत॥ कपुवृक्षपाडांतक॥ री
असंख्यातलागले[illegible]॥ सदापुष्पिंफुलिंफळले॥
परीमळेंदिग्मंडव्यापिले॥ परमसुकृतिंसकृतह्म
टलें॥ पक्षिजाहालेतेथीचे॥ ४॥ पुर्विपवीत्रराजे
श्वरीं॥ इंद्रादिकसुरीअसुरीं॥ यज्ञकेलतेसाम
ग्रि॥ उरलितेअपारपडिलिअसें॥ ५॥ सुवर्णरि

A Joint Project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

10
११

त्यांचियारासि ॥ द्रव्यदक्षणानेतां ऋषि ॥ उबगोनिसां
डिल्याघनासिं ॥ नेतां घेतां स्रसेना ॥ ६ ॥ हे मंकुंडे हे
मं मंडप ॥ हें मन्वैसहें म[illegible]प ॥ [illegible]ळानिकेतनिं [illegible]मुप ॥
ठें मरत्नींबांधलिं ॥ ७ ॥ बाळा[illegible]कीस्कं[illegible]थिनी घालेकोंभ ॥
तैसेरत्नमणिचेवांव[illegible]ळवेदीका शातकुंभ ॥ जां
बुनंदेंनिमिल्या ॥ ८ ॥ पदं[illegible]तपप्रनेत्रें ॥ तपें ज्याच्ये
नीपवित्रे ॥ सहस्त्रवक[illegible]पदृ ॥ चीमित्रा ॥ ज्याच रत्नातेठायी ॥ ९ ॥
पुवितिथें चिभगीरथनृपु ॥ तपोतेजें कर्षितांवपु
प्रसंन्नहोउनिकंदर्पुरीपु ॥ गंगाप्रसादु दिधला ॥ १० ॥
आदिनारायणचतुराननं ॥ यमघर्ममहेशान ॥

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

सभापर्व

प्रसंग 2 के

10A

विश्वपाळणालागी यज्ञ ते ठाईं आचरले ११
अयुत अर्बुदें पद्म शंखांते खर्व निखर्व शतानु
शतें हिरण्य दक्षणेचिं गणितें ऋषि यतिंन्क
रवे १२ असो ते अपरमित सामग्रि रत्ने सुवर्ण को
टिवरी देउनि सक्ष्म गणांच्या सिरी मयदानव पा
तला १३ सुर्यकांत सोमकांत कास्मिर गर्भ घुसु
धत स्फटिकस्तंभावरि शोभत स्फटिकशिळा
चौफाळा १४ हीरे माणिकें मुक्त प्रवाळ पुष्यरा
ज गोमेद निळे पाच विडुर्य सुठाळें नवरत्नें आ
णिलि १५ अष्ट मुक्ताफळांचिया जाति मेघ
मत्स सर्प हस्ति वंश शंख वराह शुक्तिं यापा

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

सावजेहोति ॥१६॥ स्वयं भरलांचे राजण ॥ पद्म
रागि भरले पुर्ण ॥ ऐसे घेउनि राक्षसगण ॥ इंद्रप्र
स्तापातले ॥१७॥ गदा वोपिलि भिमसेना ॥ श्वे
दत्त शंख अर्जुना ॥ मुहुर्त अवलोकुनि रचना ॥ स
भामडपा मांडिलि ॥१८॥ आठसहस्र राक्षसबळि ॥
॥२५॥ सामग्रि स्थावयातात्काळें ॥ मयें ठेविले हाताज ॥२५॥
वलि ॥ चुतुरस्र प[illegible]जाणे ॥१९॥ किलसलणिजे
गुठ्ठशाद्ध ॥ पुरुषहस्त प्रमाण सिद्ध ॥ दश सह
स्त्र लांब रुंद ॥ सुत्र प्रमाणे मंडपि ॥२०॥ ध्वज धुम
सुनक वृष ॥ खर कुंजर ध्वांक्ष मृगेश ॥ ऐसा रंभि

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com